

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Κείμενο

[Μ.Μ.Ε. και έλεγχος της εξουσίας]

Στην αρχή τα μέσα ενημέρωσης αντικατέστησαν τον τελάλη που ενημέρωνε μια μικρή κοινότητα για το τι είχε συμβεί ή για αυτά που θα γίνονταν στο άμεσο μέλλον. Η εφημερίδα μετά την ανακάλυψη του Γουτεμβέργιου, το ραδιόφωνο, αργότερα και η τηλεόραση στα μέσα του 20ού αιώνα μετέδιδαν τα συμβαίνοντα με πιο γρήγορο τρόπο. Η πληροφορία μεταδιδόταν άμεσα και μαζί μ' αυτήν και η γνώση. Παράλληλα, άρχισε να αναπτύσσεται και η κριτική σκέψη. Στην αρχή ασκούσαν κριτική στην τοπική και αργότερα στην κρατική εξουσία.

Αυτή η κριτική αρχικά ήταν ένα εργαλείο σκέψης και πολιτικής διεργασίας για πολιτικές κινήσεις που είτε συμπολιτεύονταν είτε αντιπολιτεύονταν την εξουσία. Η κριτική των δημοσιογράφων στις δημόσιες υποθέσεις ήταν και είναι κάτι αναμενόμενο. Πολλές φορές, ιδίως σε δημοκρατικά συστήματα, αυτή η κριτική, εκτός από αναμενόμενη, είναι μια βοήθεια γι' αυτούς που ασκούν εξουσία. Όταν η κριτική ασκείται με σωστό τρόπο, δηλαδή με επιχειρήματα, είναι μια βοήθεια για τη διαμόρφωση της πολιτικής. Τι συμβαίνει, όμως, όταν ξεπερνά τα όρια της κρίσης και φτάνει στην τοποθέτηση σε ένα πρόβλημα, δίχως πολλά στοιχεία και χωρίς έρευνα; Στην προκειμένη περίπτωση ξεπερνάμε **τα όρια της κριτικής** και φτάνουμε στην άσκηση της εξουσίας άτυπα και χωρίς θεσμικό ρόλο.

Μια λεπτή γραμμή διαχωρίζει την κριτική από την άσκηση εξουσίας. Αν κάποιος ξεπεράσει αυτήν τη γραμμή, η επιστροφή είναι δύσκολη. Ουσιαστικά είναι αδύνατη, γιατί αυτός που έχει περάσει από την άλλη πλευρά δεν μπορεί να επιστρέψει. Αδυνατεί να αρνηθεί τον «πρωτοποριακό» του ρόλο ή αυτόν του καθοδηγητή της κοινωνίας. Πώς, όμως, συμβιβάζεται ο ρόλος του κριτικού με τον ρόλο αυτού που ασκεί εξουσία; Πώς μπορεί κάποιος να ελέγχει και συγχρόνως να κυβερνά; Με άλλα λόγια, πώς μπορεί να ελέγχει τον ίδιο τον εαυτό του, ιδίως όταν αυτός ο ρόλος της άσκησης της εξουσίας είναι άτυπος;

Το πέρασμα από την ελεγκτική εξουσία στην εκτελεστική είναι ουσιαστικά το τέλος της κριτικής. Τελικά, είναι το πέρασμα από την τέταρτη στην πρώτη εξουσία. Το αποτέλεσμα είναι να χαθεί αυτός ο έλεγχος, στον οποίο ο πολίτης έχει εναποθέσει τις ελπίδες του, δηλαδή να υπάρχει ο δημόσιος έλεγχος και η ανοιχτή κριτική σε αυτούς που ασκούν την εξουσία. Ο δημοσιογράφος πλέον γίνεται παραγωγός ειδήσεων και προγράμματος, επειδή ανάμεσα σ' αυτόν και στην πηγή της πληροφορίας, υπάρχει

πλέον σχεδόν πάντα το ειδησεογραφικό πρακτορείο που την έχει επεξεργαστεί και την διαθέτει πλέον έτοιμη σ' αυτόν που θα έπρεπε να κάνει αυτήν τη δουλειά.

Ο δημοσιογράφος δε γράφει για τον δήμο, το κοινό, αλλά διαχειρίζεται την είδηση, τη φτιάχνει έτσι ώστε να αρέσει στο αναγνωστικό κοινό του αλλά συχνά και στα συμφέροντα που εξυπηρετεί. Πολύ σπάνια βλέπουμε ένα γνήσιο ρεπορτάζ, μια έρευνα που να έχει γίνει επί τόπου, να ερευνηθεί αν όντως έχει γίνει αυτό το γεγονός και πώς ακριβώς έχει γίνει. Πολύ περισσότερο σπάνια ψάχνει ο δημοσιογράφος να βρει τις αιτίες που δημιούργησαν το γεγονός, για το οποίο γράφει. Επίσης, η κριτική του δε στοχεύει κατευθείαν στη ρίζα. Η **σωστή δημοσιογραφία** όμως δεν είναι επάγγελμα αλλά λειτουργήμα, αφού ο δημοσιογράφος θέτει τα θέματα προς συζήτηση στον κοινό χώρο.

Γιάννης Φραγκούλης, από την ιστοσελίδα *mediainfo.gr*, 2008 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (70-90 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Ποιες, κατά τον αρθρογράφο, είναι οι συνέπειες, όταν ο δημοσιογράφος, αντί να ελέγχει την εξουσία, ασκεί ο ίδιος εξουσία; (60 – 80 λέξεις)

(μονάδες 10)

B2. Ποια συλλογιστική πορεία (επαγωγική ή παραγωγική) ακολουθεί ο αρθρογράφος στην τρίτη παράγραφο (Μια λεπτή γραμμή... άτυπος;) του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 5)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να γράψετε μία παράγραφο 50-60 λέξεων, στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις φράσεις του κειμένου με **έντονη γραφή: τα όρια της κριτικής, σωστή δημοσιογραφία.**

(μονάδες 10)

Γ2.α. Να επισημάνετε στο κείμενο δύο παραδείγματα μεταφορικής/συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας.

(μονάδες 2)

Γ2.β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

(μονάδες 3)